

חינוך לטרנספרסונליות

אמיל דורקהיים - מאבות הסוציולוגיה ומדעי החברה.

"האדם האובדני כמעט שאינו נמצא בקשר עם הסביבה. הוא מרגיש חוסר זהות חברתית, בודד ומנוכר. התאבדות כזאת נובעת מרצונות נרקיסיסטיים שלא מומשו. האדם מרגיש שהוא לבד ואין לו את החברה כמשענת תומכת..."

1. ספר השל"ה הקדוש - מסכת סוכה - פרק תורה אור (יג)

סוד עמוד השלום הוא סוד גדול ונורא, כי ישראל נקראים כנסת ישראל, כי אף על פי שלמטה הם נפרדים זה מזה, מכל מקום למעלה בסוד נשמתם הם אחדות אחד...

א1. יערות דבש, ב, דרוש יב

ועיקר לאהוב איש את רעהו בכל דבר, ובעונות הרבים ע"י שנאה באים כמה עונות, כי אין מוכיח לרעהו, ויתן שמחה בלבן בראותו חבירו עובר עבירה שמח בחלקו, כי הוא אינו עובר, ובוזה יש שטות גדולה משני טעמים, א' כאשר אמרתי פעם בפעם, כי כל ישראל איש אחד וגוף אחד, וא"כ היתכן שישמח אבר אחד על חבירו אני צדיק ואתה רשע, א"כ מה יועיל אם אני אין מגלח זקני בתער וחברי מגלח, הרי אני חצי מגולח וחצי אינו מגולח, וכן הכל.

ב1. נתיב אהבת ריע

וכל זה שראוי לאהוב את חבירו מפני שנברא חבירו בדמותו ובצלמו, ומפני שיש להם דמות וצלם אחד הרי בצד הזה חבירו והוא עצמו דבר אחד כאשר יש להם צלם אחד לגמרי... ודבר זה תכלית התורה שיקנה האדם מעלה זאת העליונה הוא צלם האלהים.

ג1. תומר דבורה פ"א

לכך ראוי לאדם להיות חפץ בטובתו של חבירו ועינו טובה על טובת חבירו וכבודו יהיה חביב עליו כשלו, שהרי הוא - הוא ממש ומטעם זה נצטוונו (ויקרא י"ט, י"ח): "ואהבת לרעך כמוך". וראוי שירצה בכשרות חבירו ולא ידבר בגנותו כלל ולא ירצה בו. כדרך שאין הקב"ה רוצה בגנותו ולא בצערנו, מטעם הקורבה, אף הוא לא ירצה בגנות חבירו ולא בצערו ולא בקלקולו וירע לו ממנו כאלו הוא ממש היה שרוי באותו צער או באותה טובה:

ד1. סידור הרמ"ק

...וסוד שכינה בגלות היינו נשמותן של ישראל מפוזרות... וקלפה מפסיק בין נשמה לנשמה.

א2. שפת אמת ספר ויקרא - פרשת בחקותי - שנת [תרל"ב]

כל אדם נברא על דבר מיוחד מה שא"א לאדם אחר לתקן רק הוא. וכן כל שעה ושעה. ואעפ"כ כשאני לעצמי מה אני. שהעיקר לבטל עבודתו לכלל ישראל.

ב2. ערפלי טוהר עמוד נא

יש בהאישיות הפרטית של כל יחיד ענין איכותי יותר נשגב ונעלה ממה שיש בהכלל כולו על ידי ערך הקיבוץ שלו, והצד העליון הזה האישיות הוא המאיר ומחיה את הכלל כולו. ולפי רוממות הערך של האישיות, ולפי ריבויים של האישיות גדולי הערך, הכלל מתעלה מאד מאד בערכו הכללי, והעלייה הכללית היא שיהיה לגמרי מתאים אל הגודל האישיות היותר שלם.

ג2. אורות התורה עמוד יא

כל הלומד תורה הוא מוציא מהכח אל הפעל את מציאות חכמתה מצד נפשו, ובודאי אינו דומה האור המתחדש מצד חיבור התורה לנפש זו לאור הנולד מהתחברותה לנפש אחרת, ואם-כן הוא מגדיל התורה ממש בלמודו, וכיון שהקב"ה רוצה שיגדיל תורה, הדרך הישר הוא שילמד האדם מצד אהבתו את האור הגדול, שרוצה השי"ת בגילוי מציאותו, שיתגדל יותר ויותר. ומכל-שכן לחדש בתורה, שהוא ודאי הגדלת התורה ממש באור כפול.

ד2. ספר רוח חיים על אבות - פרק א משנה ב

וכללו של דבר שמיום שנתקנה לא היה בעולם שתי תפלות שיעשו רושם שוה למעלה ושיעלו למדרגה אחת. כי משונה בזה תפלת היום מתפלת אתמול כי יעבור והכל תלוי בתיבות אלו. ולכך הוצרך נבואה לזה וכל הכוונות והסודות שנתגלו על התפלה עד היום אינם כטיפה מים הגדול נגד הכוונה שהשיג הקטן ממאה ועשרים זקנים וגם הגדול שבהם לא השיג רק כפי ערכו ושורש נשמתו.

ה2. ספר פרי צדיק פרשת שקלים - אות ד

אבל באמת כל אחד מישראל הוא מוגדל בדבר אחד על כל ישראל ובדבר זה הוא בחינת מלך על כל ישראל... וכל אחד יש לו דבר אחד שבוזה הוא נכתר בכתר על כל ישראל

3. שמונה קבצים ריז.

האדם צריך להחלץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות הממלאות את כל מהותו, עד שכל רעיונותיו סובבים תמיד רק על דבר גורלו הפרטי, שזהו מוריד את האדם לעומק הקטנות, ואין קץ ליסורים גשמיים ורוחניים המסובבים מזה. אבל צריך שתהיה מחשבתו ורצונו ויסוד רעיונותיו נתונים להכללות, לכללות הכל, לכללות העולם, לאדם, לכללות ישראל, לכל היקום, ומזה תתבסס אצלו גם הפרטיות שלו בצורה הראויה.

4. ספר החינוך - מצוה רצו

ועוד אמרו זכרונם לברכה [ירושלמי תרומות פ"ח ה"ד] שאפילו היו כמה אלפים ישראלים ואמרו להם אנשים תנו לנו אחד מכם ואם לאו נהרוג כולכם, יהרגו כולם ואל ימסרו נפש אחת מישראל. ודוקא כשאמרו להם אחד סתם, אבל ייחדוהו להם בפירוש שאמרו תנו לנו פלוני ואם לאו נהרוג כולכם, רשאין ליתנו, כענין הידוע בשבע בן בכרי. וכן הדין בנשים שאמרו להן גוים תנו לנו אחת מכם וכו', כדאיתא במסכת תרומות פרק שמיני [מ"ב]:

"אני ואתה" מאת מרטין בובר

האדם נוצר בתוככי הדו-שיח עם זולתו. האינטראקציה עם אחר היא שבונה את האדם כאישיות רוחנית. לא האדם הבודד הוא היסוד של הקיום האנושי, אלא התגבשות התודעה משותפת עם מישהו אחר...

אתר איגוד הפסיכולוגיה הטרנספרסונלית (ATP)

משמעות המושג טרנספרסונל הוא "מעבר לאדם", "מעבר לאישיות", "מעבר לאגו ולעצמי". חוקרים בתחום הפסיכולוגיה טרנספרסונלית טוענים כי התפתחות התודעה האנושית יכולה להתרחש דרך חוויות רוחניות הכוללות התרחבות והארכה של המודעות מעבר לגבולות הרגילים של האגו ומעבר למגבלות הזמן והמרחב.

7. אורות התחיה יח

לא די שיכיר כל אחד את הצד החיובי שיש בכל כוח... אלא שעוד הלאה ילך, עד שאת התוכן החיובי אשר בצד השלילי של כל כוח וכוח, ע"פ המידה הנכונה, גם כן יכיר לטוב, וידע שלטובתו של הכוח המיוחד, שהוא יותר נוטה אליו, צריך הוא להיות מושפע באיזו מדה גם מהצד השולל, שהכוח האחר שולל את הכוח הזה החביב שלו הוא, מפני שבשלילתו הוא מעמידו על מדתו הראויה לו ומצילו מהגרעון המסוכן של התוספת וההפרזה.

8. אורות הקדש ג עמוד שכד

ואם נחרבנו, ונחרב העולם עמנו, על ידי שנאת חנם, נשוב להבנות, והעולם עמנו יבנה, על ידי אהבת חנם...

3א. אמיל דורקהיים

במחקרו "החלוקה של העבודה בחברה" בחן דורקהיים כיצד הסדר החברתי נשמר בסוגים שונים של חברות. דורקהיים טען כי חברות מסורתיות היו "מכניות" יותר, ושהן הצליחו להתקיים מכיוון שהכול היה פחות או יותר דומה. לעומת זאת, בחברה המודרנית יש חלוקה מסובכת של העבודה ולכן חברות אלה הן שיש בהם סולידריות "אורגנית". לפי תפיסה זו, ניתן לדמות את החברה לגוף אנושי המורכב מאיברים שונים, שכל אחד מהם אחראי לפעולות מסוימות, אך כדי לתפקד כהלכה כל האיברים צריכים בהרמוניה. כך גם בחברות מודרניות - האינדיבידואלים שמרכיבים את החברה פועלים בתחומים מוגדרים, והם תלויים בעבודתם של אחרים בתחומים אחרים. הקישור בין האינדיבידואלים הוא התלות ההדדית שלהם אחד בשני וזה מה שמאפשר לחברה לתפקד בהרמוניה.

4. שמונה קבצים ריד.

האדם צריך להחליף תמיד ממסגרותיו הפרטיות הממלאות את כל מהותו, עד שכל רעיונותיו סובבים תמיד רק על דבר גורלו הפרטי, שזהו מוריד את האדם לעומק הקטנות, ואין קץ ליסורים גשמיים ורוחניים המסובבים מזה. אבל צריך שתהיה מחשבתו ורצונו ויסוד רעיונותיו נתונים להכללות, לכללות הכל, לכללות העולם, לאדם, לכללות ישראל, לכל היקום, ומזה תתבסס אצלו גם הפרטיות שלו בצורה הראויה. וכל מה שהתפיסה הכללית היא יותר חזקה אצלו, ככה תגדל שמחתו, וככה יזכה יותר להארת האור האלהי, כי שם מלא חל על עולם מלא, ולית שכינתא שריא באתר חסיר, וכיון דבאתר חסיר או פגים לא שריא, איך תשרה באתר שהכל נטול וחסר, ואין שם כי אם נקודה דלה, מצערה ואפסית, שהיא הפרטיות האנכית לבדה. והתביעה הזאת להיות תמיד נתון ביסוד הכללי, בצרורא דלעילא דביה חיי כולא, הוא יסוד נשמת הצדיקים המתהלכים לפני האלהים ומתענגים על ד'. והם צריכים להתחזק, לדעת את עצמות רצונם, ושלא לעזבו משום מניעה שבעולם, רק תמיד יגדלוהו, יקדשוהו ויפארוהו, ויזכו לברכת ד', מיסוד בכל מכל כל.

7

5א. לאמונת עתינו ג עמ' לה

אפילו שפחה אחת, אם היתה חסרה, אומר בעל "ספר חסידים" מעוקבת היתה נתינת התורה.

1. הוליזם (מיוונית: ὅλος; שלם, כולל) הוא הרעיון שתכונות מערכת לא יכולות להיקבע או להיות מוסברות רק על ידי סך כל המרכיבים שלה. ההוליזם הוא נטייה בטבע ליצור שלם שהוא גדול מסכום חלקיו על ידי אבולוציה יצירתית. הוליזם מוגדר לעתים כהיפוכו של אטומיזם.

2. אריסטו: שלם גדול מסך מרכביו. (מטפיזיקה).

3. אתר איגוד הפסיכולוגיה הטרנספרסונלית (ATP)

פסיכולוגיה טרנספרסונלית - משמעות המושג טרנספרסונל הוא "מעבר לאדם", "מעבר לאישיות", "מעבר לאגו ולעצמי". ההוגים העיקריים שמהם נשאבו רעיונותיה של השיטה הם קרל גוסטב יונג, ויליאם גיימס ואברהם מאסלו. חוקרים בתחום הפסיכולוגיה הטרנספרסונלית [1] טוענים כי התפתחות התודעה האנושית אינה נעצרת ומגיעה לשיאה כשהאגו הופך לבוגר, בריא ומפותח, אלא כי בפני האדם פתוחות תמיד אפשרויות ואופקים נוספים להרחבת התודעה הכוללים הכרה רוחנית-קוסמית. הכרה זו יכולה להתרחש דרך חוויות רוחניות הכוללות התרחבות והארכה של המודעות מעבר לגבולות הרגילים של האגו ומעבר למגבלות הזמן והמרחב.

4. "אני ואתה" מאת מרטין בובר

הוא חיבור פילוסופי משפיע מאת מרטין בובר. הוא העלה את הטענה שקיומו של האדם כנושא נוצר ומתעצב בתוככי הדו-שיח תוך כדי חילופי דברים עם זולתו. האינטראקציה עם אחר היא שבונה את האדם כאישיות רוחנית. לא האדם הבודד הוא עובדת יסוד של הקיום האנושי, אלא האדם המצוי בזיקה עם הזולת. העיקר הינו לא הקיום הפיזי אלא התגבשות התודעה משותפת עם מישהו אחר.

על פי בובר, היחס "אני-אתה" מצוי בפניה אל האחר (לא רק בדיבור המילולי, אלא קודם כל בכוונה הנפשית), ולמולו עומד יחס ההזרה "אני-לז". יחסי הזיקה דורשים פעולה של הנפש, ועל כן כל יחסי זיקה הולכים ונהפכים ליחסי הזרה בתהליך טבעי. אולם בתוך כל יחס של הזרה קיים הפוטנציאל ליהפך חזרה על ידי הפניה של הנפש ליחסי זיקה שוב. ביחס האני-אתה רואה בובר גילוי של המהויות האלוהיות הטמונות בכל דבר, ולמעשה רואה באל את "האתה הנצחי".